

Nr 216.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anvisande av medel för avbetalning å statslån till vissa torrlägningsföretag; given Stockholms slott den 10 mars 1939.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt under punkterna 1:o—2:o.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

A. Pehrsson-Bramstorp.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 10 mars 1939.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, ENGBERG, SKÖLD, QUENSEL, FORSLUND, ERIKSSON, STRINDLUND.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Pehrsson-Bramstorp, anför efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet:

Jag anhåller att få underställa Kungl. Maj:t två framställningar om statsunderstöd till torrlägningsföretag:

1:o.

Lyngsjöns vattenavledningsföretag i Östergötlands län.

Den 4 oktober 1918 anvisade Kungl. Maj:t till sänkning av Lyngsjön samt torrläggning och odling av vattensjuka marker inom Häradshammars, Östra Ny och Rönö socknar av Östergötlands län dels lån från odlingslånefonden

med 132,730 kronor under de i kungörelsen den 9 oktober 1914 (nr 278) angående villkoren för lån från odlingslånefonden stadgade villkor, dels ock statsbidrag från allmänna avdikningsanslaget med 87,300 kronor under de i kungörelsen den 28 juli 1916 (nr 376) angående villkoren för erhållande och tillgodonjutande av statsbidrag från allmänna avdikningsanslaget stadgade villkor, varjämte Kungl. Maj:t fastställde för företaget upprättad arbetsplan.

Vidare har Kungl. Maj:t till företaget anvisat den 14 maj 1920 ytterligare lån från odlingslånefonden med 132,730 kronor samt den 5 juli 1929 dels statsbidrag från statens avdikningsanslag med 147,580 kronor under de villkor, som stadgas i kungörelsen den 11 juni 1926 (nr 257) angående villkoren för statsbidrag från statens avdikningsanslag med däri genom kungörelserna den 27 juni 1927 (nr 276) och den 27 juni 1929 (nr 215) gjorda ändringar, dels ock lån från statens avdikningslånefond med 201,120 kronor under de i kungörelsen den 11 juni 1926 (nr 258) angående villkoren för lån från statens avdikningslånefond stadgade villkor.

I samband med företagets godkännande år 1930 har lantbruksstyrelsen jämlikt kungörelsen den 1 juni 1923 (nr 159) med ytterligare bestämmelser för tilläggsbidrag till med statsbidrag från allmänna avdikningsanslaget understödda företag tillerkänt företaget sådant tilläggsbidrag med 20,350 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t den 7 september 1933 för 54 av 101 fastigheter, varå 1920 års lån av länsstyrelsen i Östergötlands län genom utslag den 1 februari 1932 fördelats, medgivit dels uppskov under fem år med erläggande av envar av de annuitetsandelar, som från och med år 1933 förfalla till betalning å sagda lån, dels ock räntefrihet under uppskovstiden å samma fastigheters andelar i oguldna kapitalskulden å lånet.

Den 7 september 1934 har Kungl. Maj:t medgivit innehavarna av ytterligare 16 fastigheter dels anstånd under ett år med erläggande av envar av de annuiteter, som för sistnämnda fastigheter från och med år 1934 förfalla till betalning å 1920 års lån, dels ock räntefrihet under uppskovstiden å samma fastigheters andelar i oguldna kapitalskulden å lånet.

I skrivelse till jordbruksdepartementet den 13 november 1934 hemställde styrelsen för Lyngsjöns vattenavledningsföretag, under åberopande av, bland annat, en av lantbruksingenjören I. Helin verkställd utredning angående företaget, att de till företaget den 14 maj 1920 och den 5 juli 1929 beviljade statslånen måtte avskrivas.

Sedan länsstyrelsen i Östergötlands län, lantbruksstyrelsen och statskontoret avgivit utlåtanden över framställningen, föreslog Kungl. Maj:t i en den 1 mars 1935 till riksdagen avlåten proposition, nr 180, riksdagen medgiva, dels att till inbetalning av det till sänkning av Lyngsjön samt torrläggning och odling av vissa vattensjuka marker den 5 juli 1929 beviljade lån från statens avdikningslånefond finge från statens avdikningsanslag till företaget anvisas ett statsbidrag av 201,120 kronor, dels ock att avdikningslånefondens fordran för å nämnda lån upplupen ränta finge avskrivas.

Vid 1935 års riksdag förelågo därjämte till behandling två inom riksdagen väckta motioner i ämnet (I: 189 och II: 391).

I skrivelse den 12 april 1935, nr 169, anmälde riksdagen — under åberopande av jordbruksutskottets av riksdagen godkända utlåtande nr 55 — att riksdagen bifallit Kungl. Maj:ts förslag.

I skrivelse den 10 november 1936 hemställde *styrelsen för Lyngsjöns vattenavledningsföretag* dels att till inbetalning av det företaget den 14 maj 1920 beviljade lånet å 132,730 kronor ytterligare statsbidrag med detta belopp måtte beviljas företaget, dels ock att avdikningslånefondens fordran för å sagda lån upplupen ränta måtte avskrivas.

Enligt vad i ärendet upplysts hade kostnaderna för företaget uppgått till omkring 836,200 kronor och båtnaden till omkring 380,000 kronor.

Över framställningen avgåvos utlåtanden av länsstyrelsen i Östergötlands län, lantbruksstyrelsen och statskontoret.

Länsstyrelsen tillstyrkte i utlåtande den 15 december 1936 på det livligaste bifall till framställningen.

I utlåtande den 8 januari 1937 anförde *lantbruksstyrelsen* i huvudsak följande:

Sedan inbetalning av 1929 års avdikningslån skett, uppginge till företaget anvisade statsunderstöd till sammanlagt 721,810 kronor, varav 436,000 kronor såsom statsbidrag från allmänna avdikningsanslaget och statens avdikningsanslag, 20,350 kronor såsom tilläggsbidrag enligt kungörelsen den 1 juni 1923 (nr 159) angående tilläggsbidrag till vissa med bidrag från allmänna avdikningsanslaget understödda företag samt 265,460 kronor såsom lån från odlingslånefonden.

Företagets kostnadssumma, 836,200 kronor, motsvarade, jämnt fördelad på all i företaget ingående mark, i runt tal 940 kronor för hektar. Den del härav, som täckts medelst statsunderstöd, utgjorde omkring 810 kronor för hektar, medan återstoden eller i runt tal 130 kronor för hektar bestritts av intressenterna själva med anlåtande av egna medel eller privata lån. Utöver sistnämnda engångsutgift vore den mark, som tillhörde delägarna i de till företaget beviljade statslånen, belastad med en skuld till staten för dessa lån av omkring 300 kronor för hektar, å vilken skuld den årliga amorteringen jämte ränta utgjorde omkring 19 kronor för hektar.

Intressenternas egna utlägg till bestridande av företagets kostnader samt gäldandet av annuiteterna å återstående statslån kunde väl synas betungande, men vore likväl näppeligen av den storleksordning, att enbart av denna anledning ytterligare understöd från statens sida torde kunna anses påkallat. Emellertid syntes av handlingarna i ärendet framgå, att ägarna till en stor del av i företaget ingående fastigheter, huvudsakligen småbrukare, av orsaker, som icke hade samband med torrlägningsföretaget, vore i hög grad belastade med skulder, varför de i många fall icke torde äga möjlighet att fullgöra de ekonomiska förpliktelser, som åvilade dem. Vid sådant förhållande ansågo sig lantbruksstyrelsen, om ock icke utan tvekan i betraktande av därmed följande konsekvenser, icke böra motsätta sig att från statens sida åtgärder vidtoges för upphjälpande av intressenternas ekonomiska ställning. Någon egentlig ledning för bedömandet av, huru långt och i vad form en eventuell medverkan i sådant syfte borde gå, erhöles icke av föreliggande handlingar. Lantbruksstyrelsen kunde dock för sin del möjli-

gen förorda, att, i huvudsaklig överensstämmelse med vad i ansökningen ifrågasattes, den kapitalskuld av 1920 års lån, som återstode ogulden, sedan 1935 års annuiteter å samma lån erlagts, avskreves, ävensom att avdikningslänefondens fordran för å nämnda lån upplupen ränta efterskänktes. Enligt från statskontoret inhämtad uppgift skulle kapitalskulden å lånet, efter erläggandet av 1935 års annuiteter, vilka förfölle till betalning 1936, utgöra 109,815 kronor 48 öre. Efter en dylik avskrivning skulle såsom statslån till företaget i fråga återstå endast 1918 års lån å 132,730 kronor, för vilket lån amortering och ränta årligen skulle uppgå till omkring 9 kronor för hektar.

Statskontoret anförde i utlåtande den 28 januari 1937, att då redan högst betydande belopp av statsmakterna ställts till förfogande i anledning av de ekonomiska svårigheter, som uppkommit för företaget, statskontoret ställde sig betänksamt gentemot det nu gjorda förslaget om ytterligare hjälp från statens sida. I varje fall syntes det ämbetsverket, att statens mellankomst icke borde ifrågakomma annat än där ömmande ekonomiska omständigheter förelåge. Fördenskull borde frågan icke upptagas till avgörande, förrän fullständig utredning förebragts rörande de i företaget deltagande fastighetsägarnas ekonomiska förhållanden.

I anledning av statskontorets uttalande remitterade Kungl. Maj:t ärendet till *länsstyrelsen i Östergötlands län*, som i utlåtande den 25 februari 1937 anförde, att därest de av statskontoret hävdade principerna skulle tillämpas, endast en del av intressenterna torde böra medgivas befrielse från återbetalningsskyldighet. — För att tjäna till ledning i detta hänseende hade länsstyrelsen bifogat en tablå över den ekonomiska ställningen hos de av företaget berörda fastigheternas ägare med undantag av Kuddby kommun, Norrköping—Söderköping—Vikbolandets järnvägsaktiebolag samt Östra Ny och Å missionsförening. I denna förteckning hade fastigheternas ägares ekonomi graderats enligt följande skala, nämligen mycket god, god, tämligen god, svag och mycket svag.

I yttrande den 30 mars 1937 anförde *lantbruksstyrelsen* i huvudsak följande:

Lantbruksstyrelsen ville för sin del framhålla, att för den händelse möjligheten att komma i åtnjutande av den begärda lindringen i återbetalningsskyldigheten ansåges böra bli beroende av vederbörandes ekonomiska ställning, det svårligen låte sig göra att fullt rättvist bestämma, varest gränsen borde dragas mot de låntagare, vilka med hänsyn till bättre ekonomiska förhållanden icke borde komma ifråga till erhållande av dylik lindring. Avgörandet härutinnan måste bli desto mera vanskligt, som låntagarens ekonomiska trångmål kunde vara beroende av omständigheter, som icke hade samband med torrlägningsföretaget, i vilket fall det kunde ifrågasättas, huruvida bistånd från statens sida i nu avsedda form kunde överhuvud taget vara befogat.

I det läge, vari frågan om ytterligare understöd till företaget nu befunno sig, syntes det emellertid lantbruksstyrelsen skäligt, att lindring i återbetalningen av ifrågavarande lån finge komma de låntagare till godo, vilkas ekonomi vore i länsstyrelsens förenämnda tablå betecknad såsom mycket svag eller svag, under förutsättning att annuitetens belopp vore i förhållande till låntagarens tillgångar av nämnvärd storlek. Dessa låntagare hade angivits

i en av lantbruksstyrelsen upprättad förteckning, i vilken jämväl införts den kapitalskuld å sagda lån, som enligt av statskontoret lämnad uppgift åvilade respektive fastigheter efter inbetalandet av 1935 års annuitet å lånet. Å ifrågavarande låntagare belöpande andelar av lånet uppginge enligt förteckningen till sammanlagt 40,529 kronor 37 öre. I förteckningen upptagna fastighetsbeteckningar m. m. vore hämtade ur länsstyrelsens utslag den 1 februari 1932 angående fördelningen på vederbörande fastigheter av ifrågavarande lån.

På grund av det anförda och under åberopande av styrelsens förut uttalade reservation ifråga om möjligheten att göra en rättvis uppdelning av företagets intressenter beträffande rätten till ytterligare bidrag ville lantbruksstyrelsen ifrågasätta, att Kungl. Maj:t föresloge riksdagen att medgiva, dels att till ifrågavarande företag finge för avskrivning av i nämnda förteckning angivna delägares andelar av det till företaget den 14 maj 1920 beviljade lånet från odlingslånefonden å 132,730 kronor anvisas från statens avdikningsanslag statsbidrag med så stort belopp, som motsvarade sagda delägares andelar av den efter erläggandet av 1935 års annuiteter kvarstående kapitalskulden å samma lån, dels ock att avdikningslånefondens fordran för å nämnda låneandelar upplupen ränta finge avskrivas.

Statskontoret uttalade i utlåtande den 29 april 1937, att statskontoret för sin del icke ville göra erinran mot att åtgärder vidtoges för beredande av ytterligare hjälp till vissa av intressenterna i företaget i enlighet med vad lantbruksstyrelsen ifrågasatt.

I en till riksdagen den 28 januari 1938 avlåten proposition, nr 66, föreslog Kungl. Maj:t riksdagen medgiva *dels* att till avbetalning å det till Lyngsjön samt torrläggning och odling av vissa vattensjuka marker den 14 maj 1920 beviljade lånet från odlingslånefonden finge från statens avdikningsanslag till företaget anvisas ett statsbidrag av 40,529 kronor 37 öre, *dels ock* att odlingslånefondens fordran å upplupen ränta å den del av lånet, som sålunda skulle avbetalas, finge avskrivas.

I det propositionen bilagda utdraget av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för den 28 januari 1938 anförde jag bland annat följande:

»Till följd av omständigheter, varöver intressenterna i ifrågavarande torrlägningsföretag icke kunnat råda, ha kostnaderna för detsamma kommit att stiga till belopp, som ej stå i rimligt förhållande till båtnaden av företaget. Delägarna ha på grund härav kommit att drabbas av synnerligen betungande skuldbördor. Tidigare ha statsmakterna inskridit till delägarnas hjälp genom beviljande av statsbidrag från statens avdikningsanslag å 201,120 kronor ävensom genom avskrivande av vissa räntefordringar. Emellertid synas sådana omständigheter vara för handen, att ytterligare bistånd från statens sida bör lämnas. Detta bistånd torde dock för närvarande endast böra givas sådana delägare i företaget, vilka till följd av sin svaga ekonomiska ställning äro i trängande behov därav. Enligt vad den i ärendet förebragta utredningen utvisar torde de i den av lantbruksstyrelsen upprättade förteckningen upptagna delägarna närmast behöva dylik hjälp. Dessa delägares kapitalskuld uppgår enligt förteckningen efter erläggandet av 1935 års annuitet till sammanlagt 40,529 kronor 37 öre. Frågan huruvida bistånd från statens sida jämväl bör lämnas andra delägare i företaget torde böra underkastas ytterligare utredning. Sedan denna blivit slutförd, torde jag ånyo, såvitt dessa delägare angår, få underställa ärendet Kungl. Maj:ts prövning.»

I skrivelse den 1 mars 1938, nr 72, anmälde riksdagen, att riksdagen bifallit Kungl. Maj:ts förslag.

I enlighet med riksdagens beslut anvisade Kungl. Maj:t den 3 juni 1938 ett statsbidrag av 40,529 kronor 37 öre från statens avdikningsanslag att av statskontoret användas till inbetalning av vissa andelar av ifrågavarande lån samt medgav, att odlingslånefondens fordran å upplupen ränta å den del av lånet, som sålunda avbetalades, finge avskrivas.

I skrivelse den 5 december 1938 har nu *styrelsen för Lyngsjöns vattenavledningsföretag* hemställt *dels* att ägarna till de fastigheter, som under år 1938 erhållit lindring i återbetalningen av det företaget den 14 maj 1920 beviljade lånet å 132,730 kronor, måtte erhålla statsbidrag till betalning av ännu oguldna annuiteter för åren 1932—1935, *dels* att övriga delägare i företaget måtte erhålla statsbidrag till betalning av resterande skuld å samma lån, *dels ock* att avdikningslånefondens fordran för å sagda lån upplupen ränta måtte för samtliga delägare avskrivas.

Över framställningen ha utlåtanden avgivits den 30 december 1938 av länsstyrelsen i Östergötlands län, den 20 februari 1939 av lantbruksstyrelsen och den 25 februari 1939 av statskontoret.

Länsstyrelsen har i sitt utlåtande — under framhållande av att även de delägare, vilka under år 1938 icke erhållit lindring i återbetalningen av ifrågavarande lån, med några enstaka undantag torde vara i sådan ekonomisk ställning, att de hårt drabbats av företagets utgång — tillstyrkt bifall till framställningen.

I sitt utlåtande har *lantbruksstyrelsen* anfört i huvudsak följande:

Det hade icke kunnat undvikas, att intressenternas ekonomi blivit utsatt för sådan påfrestning, att ställningen i vissa fall måste betecknas såsom kritisk. Även om orsakerna härtill ingalunda kunde enbart hänföras till torrlägningsföretaget, hade likväl de opåräknade extra kostnaderna för dettas genomförande otvivelaktigt härvid spelat en betydande roll. Lantbruksstyrelsen ville erinra, hurusom dessa oförutsedda kostnader förorsakats av att i den nygrävda avloppskanalen från Lyngsjön inträffat jordskred av sådan omfattning, att de närmast hade karaktären av naturkatastrof. Med hänsyn härtill syntes starka skäl tala för att staten nu lämnade sin medverkan för slutlig sanering av företagets ekonomi.

Detta syntes lantbruksstyrelsen lämpligen böra ske genom efterskänkan *dels* av ännu oguldna annuiteter å de delar av 1920 års lån å 132,730 kronor, för vilka avskrivning medgivits den 3 juni 1938, *dels ock* av å övriga delar efter inbetalning av annuiteten för 1937 kvarstående kapitalskuld å samma lån. Vid denna beräknade avskrivning av kapitalskulden förutsatte lantbruksstyrelsen — under erinran att vissa låntagare genom Kungl. Maj:ts beslut den 7 september 1933 och den 7 september 1934 medgivits uppskov under fem respektive ett år med erläggande av envar av de annuiteter, som för deras fastigheter förfölle till betalning å ifrågavarande lån — att till betalning förfallna annuiteter å de delar av lånet, för vilka avskrivning ej tidigare meddelats och vilka på grund av de medgivna anstånden ännu icke erlagts, skulle gäldas i den ordning, som angåves i uppskovsbesluten.

Enligt av lantbruksstyrelsen från statskontoret inhämtad uppgift uppginge

de andelar av ifrågavarande lån, vilka sålunda syntes lantbruksstyrelsen böra efterskänkas, till ett sammanlagt belopp av 68,025 kronor 76 öre.

På grund av det anförda hemställde lantbruksstyrelsen, att Kungl. Maj:t föresloge riksdagen att medgiva dels att för avbetalning å det till företaget den 14 maj 1920 beviljade lånet från odlingslånefonden å 132,730 kronor anvisades ett belopp av 68,025 kronor 76 öre från statens avdikningsanslag, dels ock att avdikningslånefondens fordran för å nämnda lån upplupen ränta finge avskrivas.

Statskontoret har i sitt utlåtande anført, att sedan frågan om statshjälp till företaget senast var föremål för prövning sådana väsentliga förändringar beträffande företaget eller delägarnas ekonomiska förhållanden icke visats ha uppstått, att skäl kunde anses föreligga för vidtagande av ytterligare stödåtgärder. Därest emellertid utfallet av ifrågavarande sänkningsföretag och därmed förknippade omständigheter skulle anses motivera ytterligare bistånd från statens sida, syntes detta lämpligen kunna ske genom anvisande av statsbidrag från statens avdikningsanslag för nedskrivning — i den mån så kunde finnas påkallat — av andelarna i oguldna kapitalskulden å ifrågavarande lån å 132,730 kronor.

Med anledning av Kungl. Maj:ts remiss för verkställande av ytterligare utredning av frågan, huruvida bistånd från statens sida borde lämnas andra delägare i företaget än de, som år 1938 erhållit viss lindring i återbetalningsskyldigheten beträffande ifrågavarande lån å 132,730 kronor, har *torrläggningsskommittén* den 2 mars 1939 avgivit utlåtande, vari kommittén i huvudsak anført följande:

Vid besiktning av företaget den 17 februari 1939 och på grund av därvid inhämtade upplysningar hade kommittén funnit, att den ekonomiska ställningen vore synnerligen bekymmersam för många av intressenterna. Styrelsen för företaget hade ansett, att rättvisligen flera andra än de genom riksdagsbeslutet år 1938 gynnade vore i lika hög eller delvis i högre grad i behov av understöd. Styrelsen hade särskilt framhållit den svårighet, som framträtt därigenom, att de genom riksdagsbeslutet gynnade delägarna på sina sista kronodebetsedlar ånyo blivit påförda fulla annuiteter för de tidigare år, för vilka uppskov beviljats. Detta hade varit en för vederbörande högst oangenäm och betungande överraskning, då de väntat att avskrivning skulle hava skett även för dessa annuiteter. Vidare hade framhållits hurusom för ett flertal intressenter måttet för deras ekonomiska bärkraft överskridits genom företaget; detta beroende på andra stora skulder och särskilt därpå att elektrifiering under kristiden genomförts å gårdarna. Rent tekniskt — således med bortseende från ekonomiska synpunkter — hade emellertid företaget medfört avsett resultat.

Kommittén funne för sin del, att svårigheterna och de stora kostnadsökningarna vållats av förhållanden, för vilka intressenterna icke borde bära ansvaret och som utan bistånd utifrån skulle blivit dem alldeles övermäktiga. Dessutom syntes mycket troligt, att det allmänna kravet under de svåra krisåren på ökande av landets odlade areal, för vilket även från statens sida i viss utsträckning propagerades, bidragit till att ifrågavarande företag drevs fram trots att, enligt förrättningsmannens beräkningar, kostnaden då varit i det närmaste lika stor som båtnaden. Då vidare ett stats-

bidrag av 80,000 à 90,000 kronor kunde påräknas, hade detta naturligtvis minskat intressenternas tvekan att genomföra arbetet.

Iakttagelserna under kommitténs besiktning på platsen för de stora jordskreden i huvudavloppet hade givit vid handen, att därstädes utomordentliga svårigheter förelegat och väldiga kostnader måst nedläggas för att på något sätt rädda vad som före rasen genomförts av företaget. Alltjämt måste påtagligen risk föreligga för nya skred, men dessa borde tack vare de vid det slutliga utförandet företagna lämpliga och säkerställande åtgärderna icke kunna bli mera än helt begränsade; ett sådant skred, omfattande cirka 450 kubikmeter, hade också inträffat. Tydligt vore, att detta bidroge att i viss mån höja genomsnittskostnaderna för underhållet.

Kommittén ansåge sig på grund av de i detta fall föreliggande säregna och särskilt ömmande omständigheterna böra föreslå, att ytterligare bistånd från statens sida måtte beredas företagets delägare. Efter närmare granskning av handlingarna i ärendet funne kommittén, att samtliga de intressenter, som i den till länsstyrelsens utlåtande den 25 februari 1937 fogade förteckningen angåves hava svag eller mycket svag ekonomi, erhöile fullständig befrielse från hela sina andelar i 1920 års lån.

Den befrielse från erläggande av ännu oguldna andelar av ifrågavarande lån, som sålunda tillstyrktes, omfattade jämväl de annuiteter, som för närvarande skulle ha varit påförda vederbörande, därest icke Kungl. Maj:t beviljat visst anstånd med deras erläggande. Härigenom skulle ytterligare lindring komma de delägare till godo, vilka genom Kungl. Maj:ts beslut den 3 juni 1938 erhållit viss befrielse. Denna avsåge nämligen återstående kapitalskulden efter erläggandet av 1935 års annuitet.

Med hänsyn till den orimligt starka förskjutningen i såväl kostnaderna som i dessas förhållande till båtnaden syntes det kommittén väl grundat och med billigheten överensstämmande, att även övriga delägare i företaget erhöile avsevärt bistånd, varutinnan kommittén funne sig böra föreslå, att en andel av 70 procent av ännu icke erlagda annuiteter efterskänktes. Med detta förslag hade kommittén avsett, att dessa delägare skulle erhålla befrielse från ungefär hälften av sina ursprungliga låneandelar.

Med ledning av från statskontoret införskaffade uppgifter har jag låtit upprätta de tre tabeller (betecknade A, B och C), vilka intagits å sid. 9—12.

Tabell A upptager de fastigheter, vilkas ägare enligt 1938 års beslut fått sina efter 1935 års annuitet återstående andelar i kapitalskulden avskrivna med tillhopa 40,529 kronor 37 öre. I den kolumn, vars slutsumma uppgår till 4,731 kronor 3 öre, anges kapitaldelen av annuiteterna för år 1935 och tidigare år, vilka annuiteter på grund av de av Kungl. Maj:t år 1933 och 1934 beviljade anstånden under respektive 5 och 1 år ännu icke blivit vederbörande debiterade.

Tabell B upptager de fastigheter, vilkas ägare i den vid länsstyrelsens utlåtande den 25 februari 1937 fogade förteckningen angivits ha svag eller mycket svag ekonomi och som icke erhållit någon avskrivning av sina andelar i kapitalskulden.

Tabell C upptager övriga av lånet besvärade fastigheter.

Tabell A.

Fastighet	Jord-re-gister nr	Annuitet för åren 1931-1952 Kronor	Kapitaldel av annuiteterna för år 1935 och tidigare år, vilka på grund av beviljade anstånd ännu ej debiterats Kronor	Kapital-skuld efter erläggandet av 1935 års annuitet Kronor
<i>Östra Ny socken.</i>				
Norrmems mellängård	1 ¹	1 247:31	374:28	3,151:57
Höckerstad, Söderskog	1 ⁷	1 51:82	78:43	660:36
Söderskog	1 ¹	1 32:67	49:44	416:33
En till hemmanet 1 ¹ / ₂ mantal Eneberga i Kuddby socken hörande andel av utjorden Norrkärret		1 38:88	58:84	495:46
En till hemmanet 1 mantal Skarpenberga i Å socken hörande andel av utjorden Norrkärret		1 18:40	27:85	234:48
En till hemmanet 1 ¹ / ₂ mantal Grevstad i Å socken hörande andel av utjorden Norrkärret		1 8:99	13:61	114:56
En till hemmanet Södermem hörande andel av utjorden Norrkärret		1 14:30	21:64	182:23
Södermem	2 ²	1 86:88	131:49	1,107:15
D:o	2 ⁸	1 109:48	165:69	1,395:15
gemensamma och oskiftade ägor	av 2-3	1 18:72	28:83	238:56
D:o				
gemensamma och oskiftade ägor	av 2-3	1 22:27	33:70	283:80
Södermem	3 ²	1 128:55	194:55	1,638:16
D:o	3 ⁸	1 108:26	163:84	1,379:60
Södermem				
En å utjorden Partmossen belöpande andel	av 2-3	1 49:10	74:31	625:70
Södermem				
En å utjorden Partmossen belöpande andel	av 2-3	1 22:25	33:67	283:54
Södermem	1 ²	1 185:88	281:31	2,368:74
D:o	4 ²	1 270:11	408:79	3,442:12
Fagerhult	1 ¹	1 187:93	284:42	2,394:87
Såntorp	1 ¹	1 354:13	535:96	4,512:82
Hus eller Norrängen	av 1 ¹	1 523:58	792:40	6,672:19
Lyngsjöhagen, Lundbo	1 ⁴	1 54:48	82:45	694:26
Hårsmossen, ett torp	1 ¹	1 9:74	14:74	124:12
Olofstorp				
gemensamma och oskiftade ägor	1 ⁶⁻⁸	1 64:72	97:95	824:75
D:o	2 ¹	1 163:81	247:91	2,087:50
Gryt och Lönsholmen, 1 äng	1 ¹	1 64:49	97:60	821:82
<i>Kuddby socken.</i>				
Kapperstad klt. Gobondeäng	3 ²	2 29:34	—	373:89
<i>Rönö socken.</i>				
Rävegrav	av 1 ¹	2 25:03	—	318:97
Stensätter				
gemensamma och oskiftade ägor	1 ²⁻⁸	1 289:30	437:83	3,686:67
Summa kronor			4,731:03	40,529:37

¹ Uppskov 5 år enligt brev den 7 september 1933.² , 1 , , , 7 , 1934.

Tabell B.

Fastighet	Jord-regis-ter nr	Annuitet för åren 1931-1952 Kronor	Kapitaldel av annuiteterna för år 1937 och tidigare år, vilka på grund av beviljade anstånd ännu ej debiterats Kronor	Kapital-skuld efter erläggandet av 1937 års annuitet Kronor
<i>Häradshammars socken.</i>				
Möckeläng, Möckelstalund	1 ⁷	1: 30	—	15: 13
<i>Östra Ny socken.</i>				
Höckerstad, Gobondeäng	1 ⁶	² 20: 77	11: 65	241: 79
Södermem	1 ⁸	¹ 38: 65	101: 09	449: 94
D:o				
gemensamma och oskiftade ägor	1 ⁸ , 4 ⁸	¹ 21: 77	56: 94	253: 43
D:o				
gemensamma och oskiftade ägor	13, 4 ⁸	¹ 23: 36	61: 10	271: 94
Södermem	4 ⁸	¹ 25: 99	67: 97	302: 56
Östermem	4 ¹	¹ 123: 88	324: —	1,442: 14
Gärdet	1 ¹	¹ 19: 41	50: 77	225: 96
Tomta				
gemensamma och oskiftade ägor	1 ²⁻⁸	¹ 81: 63	213: 50	950: 29
Örtomta	7 ¹	² 39: 32	22: 05	457: 74
Hus eller Norrängen	1 ⁸	² 18: 13	10: 17	211: 06
Dyhult	1 ¹	20: 40	—	237: 49
Ingelstorp	1 ¹	² 56: 20	31: 51	654: 25
Halvantorp	1 ¹	² 13: 43	7: 53	156: 34
Tobo	1 ¹	² 11: 11	6: 23	129: 34
Råsätter	1 ¹	² 2: 78	1: 56	32: 36
Frötorp	1 ¹	8: 20	—	95: 46
Ahltorp	1 ¹	7: 36	—	85: 68
Hemmingstorp	1 ⁸	22: 05	—	256: 69
<i>Kuddby socken.</i>				
Gnestad, Lida	1 ⁸	¹ 43: 53	113: 85	506: 75
Kapperstad, Fredriksberg	1 ⁶	² 17: 37	9: 74	202: 21
Summa kronor			1,089: 66	7,178: 55

¹ Uppskov 5 år enligt brev den 7 september 1933.² , , 1 , , , , 7 , , 1934.

Tabell C.

Fastighet	Jord- re- gister nr	Annuitet för åren 1931-1952 Kronor	Kapitaldel av annuiteterna för år 1937 och tidi- gare år, vilka på grund av bevil- jade anstånd ännu ej debiterats Kronor	Kapital- skuld efter erläggandet av 1937 års annuitet Kronor
<i>Häradshammars socken.</i>				
Lundby storgård	1 ¹	² 69: 77	39: 12	812: 22
Särstad	2 ¹	¹ 65: 22	170: 58	759: 25
Långsätter	1 ¹	¹ 24: 27	63: 48	282: 54
Vånga	1 ³	2: 87	—	33: 41
D:o	2 ³	5: 20	—	60: 54
Möckeläng, Möckelstalund	1 ⁵	0: 42	—	4: 89
Möckeläng, Ekenberg	1 ⁶	3: 39	—	39: 46
Börstorpstäppan utjord	1 ¹	4: 06	—	47: 26
<i>Östra Ny socken.</i>				
Norrmems västergård	2 ¹	381: 08	—	4,436: 32
D:o östergård	3 ¹	332: 17	—	3,866: 94
Tjuvetorp	1 ¹	¹ 153: 03	400: 24	1,781: 49
Höckerstad	1 ³	49: 96	—	581: 61
D:o	1 ³	26: 14	—	304: 31
En till hemmanet $\frac{1}{3}$ mantal Grevstad i Å socken hörande andel i utjorden Norrkärret		10: 45	—	121: 65
En till hemmanet Södermem hörande andel av utjorden Norrkärret		² 19: 05	10: 68	221: 77
En till hemmanet $\frac{1}{3}$ mantal Magelstad i Östra Ny socken hörande andel av utjor- den Norrkärret		¹ 37: 69	98: 58	438: 77
Prästgården				
Den å utjorden Norrkärret belöpande an- delen	1 ¹	¹ 43: 59	114: 01	507: 45
Österskam östergård	1 ²	¹ 134: 10	350: 73	1,561: 12
D:o Norr Mellangård	3 ³	42: 14	—	490: 57
D:o D:o	3 ³	¹ 80: 09	209: 47	932: 36
Östermem	1 ³	39: 74	—	462: 63
D:o	1 ³	¹ 54: 55	90: 36	402: 21
D:o Lövsätter	1 ⁶	¹ 14: 80	38: 71	172: 29
D:o	1 ⁹	¹ 10: 16	26: 57	118: 28
D:o	2 ¹	36: 57	—	425: 73
D:o	3 ¹	² 36: —	20: 19	419: 09
D:o	5 ¹	¹ 139: 66	365: 27	1,625: 84
D:o	1 ¹	¹ 160: 82	420: 61	1,872: 18
Starrmyra				
Prästgården				
Den å utjorden Partmossen belöpande an- delen	1 ¹	² 28: 38	15: 91	330: 38
Starrmyra				
En å utjorden Partmossen belöpande andel	1 ¹	¹ 93: 62	244: 86	1,089: 87
Örtomta	1 ¹	17: 40	—	202: 56
D:o	{av 2 ³ }	² 54: 23	30: 41	631: 32
D:o	{av 5 ⁵ }			
D:o	{av 2 ³ }	33: 92	—	394: 88
D:o	{av 5 ⁶ }			
D:o	{av 3 ⁴ }	29: 42	—	342: 49
D:o	{av 4 ⁴ }			
D:o	{av 5 ⁴ }			

¹ Uppskov 5 år enligt brev den 7 september 1933.² , 1 , , , , 7 , 1934.

Fastighet	Jord- re- gister nr	Annuitet för åren 1931-1952 Kronor	Kapitaldel av annuiteterna för år 1937 och tidi- gare år, vilka på grund av bevil- jade anstånd ännu ej debiterats Kronor	Kapital- skuld efter erläggandet av 1937 års annuitet Kronor
Spångtorpet	1 ¹	30: 07	—	350: 06
Hus eller Norrängen	av 1 ¹	445: 70	—	5,188: 59
Lyngsjöhagen gemensamma och oskiftade ägor.....	1 ²⁻³	¹ 445: 62	1,165: 45	5,187: 66
Merums allmänning nr 4		65: 85	—	766: 59
Olofstorp	1 ⁷	² 103: 07	57: 79	1,199: 88
Lönsås gemensamma och oskiftade ägor.....	1 ²⁻³	¹ 1,000: 97	561: 26	11,652: 74
Lönsås allmänning nr 2		2: 84	—	33: 06
Näsängsudden		98: 95	—	1,151: 92
Näsängen ett torp	1 ¹	30: 69	—	357: 28
Åkermossen	1 ¹	² 22: 77	12: 77	265: 08
Åkermossen av Mansängen	3 ²	¹ 187: 80	229: 63	1,022: 12
D:o D:o	3 ³	¹ 87: 16	227: 96	1,014: 67
Hasselö	1 ¹	77: 53	—	902: 56
Hemmingstorp	1 ³	16: 49	—	191: 97
<i>Kuddby socken.</i>				
Kapperstad klt. Gobondeäng	3 ³	8: 60	—	100: 12
<i>Rönö socken.</i>				
Rävegrav, skattelägenhet	av 1 ¹	² 23: 72	13: 30	276: 13
Lövhejan	1 ²	¹ 54: 63	142: 88	635: 97
Mörje	3 ³	3: 96	—	46: 10
Summa kronor			5,120: 82	56,116: 18
Nedskrivning med 70 %			3,584: 57	39,281: 33

Departements-
chefen.

Vid den under år 1938 företagna prövningen av frågan, huruvida hjälp borde lämnas delägarna i förevarande företag med avseende å återbetalningen av det genom beslutet den 14 maj 1920 till företaget beviljade lånet å 132,730 kronor från odlingslånefonden anförde jag bland annat, att med hänsyn till då föreliggande utredning bistånd endast borde givas sådana delägare i företaget, vilka till följd av sin svaga ställning vore i trängande behov därav. Det av riksdagen sedermera anvisade, i tabell A upptagna beloppet å 40,529 kronor 37 öre avsåg efterskänkande av den efter erläggandet av 1935 års annuitet återstående kapitalskulden beträffande de delägare, som upptagits å en av lantbruksstyrelsen upprättad förteckning över vissa ekonomiskt särskilt betryckta delägare. Samtidigt uttalade jag, att frågan huruvida bistånd från statens sida jämväl borde lämnas andra delägare i företaget borde underkastas ytterligare utredning. Denna utredning har nu verkställts av torrlägningskommittén. Härjämte ha länssty-

¹ Uppskov 5 år enligt brev den 7 september 1933.

² „ 1 „ „ „ 7 september 1934.

relsen i Östergötlands län, lantbruksstyrelsen och statskontoret avgivit yttranden över en framställning från företaget om ytterligare bistånd. Av kommitténs utredning torde framgå, att även andra delägare än de, som under år 1938 erhållit bistånd, äro i trängande behov av hjälp. Vid beräkning av storleken av ytterligare bistånd från statens sida torde hänsyn böra tagas även till den omständigheten, att nästan samtliga delägare med svag ekonomi erhållit uppskov under vissa år med erläggandet av sina annuiteter. Det under år 1938 lämnade understödet avsåg blott efterskänkandet av kapitalskulden efter erläggandet av 1935 års annuitet, vilket för då tillgodosedda delägare icke innebar fullständig hjälp på grund av att vissa annuiteter för tidigare år ännu ej debiterats. Jag biträder torrlägningskommitténs uppfattning, att samtliga de intressenter, som i den till länsstyrelsens utlåtande den 25 februari 1937 fogade förteckningen angivas ha svag eller mycket svag ekonomi, böra erhålla fullständig befrielse från sin återstående kapitalskuld å 1920 års lån. Detta skulle innebära, att de i tabellerna A och B upptagna beloppen 4,731 kronor 3 öre, 1,089 kronor 66 öre och 7,178 kronor 55 öre, tillhopa 12,999 kronor 24 öre, tillgodofördes avdikningslånefonden. Vad angår övriga delägare i företaget anser jag med billigheten överensstämmande, att jämväl dessa nu erhålla bistånd på grund av vad som under utredningen framkommit angående kostnaderna för företaget. Jag anser emellertid icke, att dessa delägare böra erhålla fullständig befrielse från sin kapitalskuld från och med 1938 års annuitet. I stället vill jag förordna torrlägningskommitténs förslag om nedsättning med 70 procent av återstående kapitalskuld, vari inbegripas de annuiteter, som på grund av beviljade anstånd ännu ej blivit påförda. Av tabell C framgår, att härför erfordras ett belopp av $(3,584:57 + 39,281:33) = 42,865$ kronor 90 öre. I anslutning till vad jag nu anfört torde för ändamålet ett sammanlagt belopp av $(12,999:24 + 42,865:90) = 55,865$ kronor 14 öre böra utgå från statens avdikningsanslag. I samband härmed torde böra avskrivas den å den avbetalade kapitalskulden upplupna räntan. Härtill bör riksdagens medgivande inhämtas. Bidragsbeloppet torde böra av lantbruksstyrelsen ställas till statskontorets förfogande för att såsom avbetalning å ifrågavarande lån tillgodoföras avdikningslånefonden. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att fastställa bidragsbeloppets fördelning å de olika fastigheterna. Beloppet torde icke böra inräknas i det belopp, som Kungl. Maj:t enligt riksdagens medgivande äger för visst år bevilja jämlikt gällande bestämmelser för avdikningsanslagets användning.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

dels att till avbetalning i enlighet med vad i det föregående anförts å det till sänkning av Lyngsjön samt torrläggning och odling av vattensjuka marker inom Häradsammars, Östra Ny och Rönö socknar av Östergötlands län den 14 maj 1920 beviljade lånet från odlingslånefonden må från

statens avdikningsanslag utgå ett belopp av 55,865 kronor 14 öre,

dels ock att statens avdikningslånefonds fordran å upplupen ränta å den del av lånet, som sålunda avbetalas, må avskrivas.

2:o.

Ätrans regleringsföretag i Älvsborgs och Skaraborgs län.

Den 31 december 1924 anvisade Kungl. Maj:t till reglering av ån Ätran för torrläggning av vattenskadade marker inom Vartofta-Åsaka, Vistorps och Vårkumla socknar av Skaraborgs län samt Norra Åsarps, Kölabý och Smula socknar av Älvsborgs län dels statsbidrag från allmänna avdikningsanslaget med 59,500 kronor, dels ock lån från odlingslånefonden med 178,500 kronor, varjämte Kungl. Maj:t fastställde för företaget upprättad arbetsplan. Den 11 juni 1927 medgav lantbruksstyrelsen viss ändring i arbetsplanen och föreskrev i samband därmed, att nyssnämnda statsbidrag och lån skulle minskas till 58,530 kronor respektive 175,620 kronor.

Vidare har Kungl. Maj:t till företagets utförande anvisat dels den 27 juni 1927 lån från statens avdikningslånefond med 63,540 kronor, dels ock den 19 april 1929 — under förutsättning att nyssnämnda lån å 63,540 kronor minskades med 9,400 kronor till 54,140 kronor — statsbidrag från statens avdikningsanslag med 18,050 kronor.

Härefter beviljade Kungl. Maj:t den 6 april 1934 till vissa i företaget delaktiga fastigheter, vilkas ägare icke erhållit del av omförmälda statsunderstöd, ytterligare såväl statsbidrag från statens avdikningsanslag med 610 kronor som lån från statens avdikningslånefond med 1,830 kronor.

Genom två gemensamma utslag dels den 15 mars och den 20 april 1934, dels ock den 19 maj och den 25 juni 1934 ha länsstyrelserna i Skaraborgs och Älvsborgs län fastställt fördelningen å respektive fastigheter av återbetalningen av de åren 1924 och 1927 beviljade lånen. Av sagda utslag framgår, att 1924 års lån skall amorteras under åren 1932—1957 och 1927 års lån under åren 1934—1959.

På framställning av delägare i ifrågavarande företag medgav Kungl. Maj:t den 31 maj 1935 uppskov dels till år 1936 med erläggande av 1934 års annuiteter å de den 31 december 1924 och den 27 juni 1927 beviljade lånen, dels ock till år 1937 med erläggande av 1935 års annuiteter å samma lån.

Slutligen har Kungl. Maj:t den 27 november 1936, i anledning av beslut av 1936 års riksdag (prop. nr 153; R. skr. nr 149), beviljat ytterligare statsbidrag från statens avdikningsanslag med 60,000 kronor att användas till nedskrivning ej mindre av de i företagets avdelning I ingående fastighetenas andelar i 1924 respektive 1927 års lån från odlingslånefonden och statens avdikningslånefond än även av 1934 års lån från sistnämnda fond.

I en den 28 december 1937 dagtecknad skrift ha Erik Johansson, Valunda, Åsarp, med flera delägare i företaget anhållit om nedskrivning med 50 procent av sin återstående kapitalskuld å de till Ätrons reglering beviljade lånen från odlingslånefonden och statens avdikningslånefond.

Över framställningen ha infordrade utlåtanden avgivits den 7 december 1938 av lantbruksstyrelsen och den 17 januari 1939 av statskontoret. Vid lantbruksstyrelsens utlåtande funnos fogade yttranden från länsstyrelserna i Skaraborgs och Älvsborgs län, lantbruksingenjören i förstnämnda län samt vederbörande landsfiskaler.

Av tillgängliga handlingar inhämtas följande.

Förslag till ifrågavarande företag upprättades vid av lantbruksingenjören G. Sjöberg åren 1914—1916 hållen syneförrättning enligt lagen den 20 juni 1879 om dikning m. m.

Företaget, som är uppdelat på två från varandra skilda avdelningar, I och II, och berör omkring 70 fastigheter, omfattar

åker	697.63 hektar
annan mark	217.74 »

Summa 915.37 hektar.

Av den sammanlagda arealen belöpa å avdelning I 441.28 hektar och å avdelning II 474.09 hektar.

Företaget är slutfört. Arbetena ha godkänts av lantbruksstyrelsen den 4 september 1929.

Vid arbetsplanens fastställelse den 31 december 1924 beräknades kostnaden för avdelning I till 210,831 kronor 58 öre och för avdelning II till 33,196 kronor 57 öre eller sålunda tillhopa till 244,028 kronor 15 öre. I samband med förut berörda ändring i arbetsplanen den 11 juni 1927 minskades kostnaden för avdelning I till 206,870 kronor 58 öre. På grund av vissa arbetssvårigheter uppstod härefter för avdelning I en till 74,333 kronor 71 öre uppgående merkostnad, i följd varav totalkostnaden för nämnda avdelning, räntor oräknade, uppgått till $(206,870: 58 + 74,333: 71 =) 281,204$ kronor 29 öre. Av kostnaden för arbetena inom avdelning I belöper emellertid å den till avdelning II hörande marken ett belopp av 24,000 kronor. Den totala kostnaden för hela företaget, räntor oräknade, har sålunda uppgått till 314,400 kronor 86 öre. Båtnaden genom företaget uppskattades vid syneförrättningen till ett värde av 412,287 kronor 90 öre.

Fördelningen på förenämnda båda avdelningar av areal, båtnad och kostnad framgår av följande tabell.

Avdelning	Areal hektar	Båtnad kronor	Kostnad kronor
I	441.28	289,279: —	257,204: 29
II	474.09	123,008: 90	57,196: 57
Summa	915.37	412,287: 90	314,400: 86

Företaget finnes upptaget i den förteckning över i ekonomiskt trångmål varande torrlägningsföretag, som intagits i lantbruksstyrelsens till Kungl. Maj:t den 24 januari 1934 avgivna utlåtande, vilket utlåtande såsom Bilaga

A fogats till propositionen nr 144 till 1934 års riksdag angående ytterligare statsunderstöd till vissa torrlägningsföretag.

De *delägare i företaget*, som enligt vad förut omförmälts ingivit framställning i detta ärende, ha till stöd för framställningen framhållit i huvudsak följande.

Trots lånenedskrivningen år 1936 återstode fortfarande så stora skulder för sökandena på grund av ifrågavarande avdikningslån, att de med hänsyn till sin svåra ekonomiska ställning icke såge sig i stånd att fullgöra sina skyldigheter mot lånefonderna utan ytterligare bistånd från statsmakternas sida. Sökandenas fastigheter hade på grund av sin belägenhet fått vidkännas särskilt stora kostnader för avloppsdiken m. m. Dessutom drabbades ifrågavarande fastigheter synnerligen hårt av kostnader för företagets underhåll.

I följande tabell upptagas sökandena med angivande av dem tillhörig fastighet, som belastas av ifrågavarande avdikningslån.

Låntagare	Fastighet	Jordregister nr	Socken
Fridolf Johanssons sterbhus (Paul Johansson m. fl.)	Arnared	1 ¹	Vistorps (Skaraborgs län)
Frans Johansson och Emil Johanssons sterbhus	Kyrkeslätt	1 ¹	Vartofta—Åsaka (Skaraborgs län)
Erik Johansson	Jämneberget	1 ¹	
	Valunda	1 ²	Norra Åsarps (Älvsborgs län)
	„	1 ⁴	
	„	1 ⁶	d:o
Erik Lod	„	1 ⁸	d:o
	„ (avsöndring)	—	d:o
Erik och Carl Andersson	Stakerör	1 ³	d:o
	„	1 ³	d:o

Lantbruksingenjören i Skaraborgs län har framhållit, att en ytterligare nedsättning av de å sökandenas fastigheter belöpande låneandelarna enligt hans mening måste erhålla karaktären av ren nödhjälp, åtminstone i den mån nedsättningen överstege de 6 à 7 procent å den ursprungliga skulden, som motsvarade den del av jordförbättringens övervärdering, vilken ej kompensrats vid 1936 års lånenedskrivning.

Vederbörande landsfiskaler ha vitsordat, att sökandena äro hårt skuldbelastade samt i trängande behov av den ekonomiska hjälp, som ett bifall till den begärda lånenedskrivningen skulle innebära.

Länsstyrelserna i Skaraborgs och Älvsborgs län ha tillstyrkt sökandenas framställning.

Lantbruksstyrelsen har föreslagit, att för nedskrivning av på sökandenas i det föregående omförmälda fastigheter belöpande andelar av ifrågavarande lån från odlingslånefonden och statens avdikningslånefond måtte från statens avdikningsanslag anvisas ett statsbidrag av 18,740 kronor.

Till stöd för sitt förslag har lantbruksstyrelsen anfört huvudsakligen följande.

Enligt från statskontoret inhämtad uppgift skulle under den huvudsakliga delen av den återstående amorteringstiden, efter den nedskrivning av

låneskulden som skedde 1936, sökandenas årliga utgifter för lånens återbetalning uppgå till sammanlagt 3,906 kronor 91 öre. Detta belopp motsvarar omkring 16 kronor per hektar av sökandenas av företaget berörda areal.

Av den utredning, som genom länsstyrelsernas försorg verkstälts, synes framgå, att det med hänsyn till sökandenas svaga ekonomiska ställning måste anses vara för dem förenat med stora svårigheter att fullgöra sina skyldigheter med avseende å lånens återbetalning. Lantbruksstyrelsen finner med beaktande härav skäl tala för att åtgärder från statens sida vidtagas för beredande av lindring åt sökandena i det trångmål, vari de befinna sig.

Med ledning av nyssnämnda utredning har lantbruksstyrelsen vid bedömandet av de olika sökandenas behov av lånelindring ansett skäligt att beträffande Paul Johansson och hans meddelägare, Frans Johansson och hans meddelägare samt Erik Johansson deras kapitalskuld till statens avdikningslånefond minskas med så stort belopp, att de årliga inbetalningarna komma att nedgå till 10 å 11 kronor per hektar. Detta förutsätter en nedläggning av nämnda låntagares skuld med omkring en tredjedel av dess nuvarande belopp. Vad beträffar sökandena Erik Lod, Erik Andersson och Karl Andersson, vilkas ekonomiska ställning synes särskilt svag, finner lantbruksstyrelsen en något starkare minskning av låneskulden vara motiverad, eller med omkring hälften av dess nuvarande belopp, varigenom låneannuiteten, räknad per hektar, skulle för dessa låntagares del nedbringas till i runt tal 8 kronor per hektar.

Härvid förutsättes, att samtliga sökande skola ha erlagt år 1938 förfallande annuiteter å respektive lån.

Enligt från statskontoret inhämtad uppgift uppgår, efter erläggandet av nyssberörda annuiteter, låneskulden för den förra gruppen sökande till sammanlagt 44,392 kronor 71 öre och för den senare gruppen sökande till sammanlagt 7,888 kronor 94 öre. För nedskrivning av sagda belopp i enlighet med vad ovan nämnts skulle erfordras 14,797 kronor 57 öre respektive 3,944 kronor 47 öre, tillsammans 18,742 kronor 4 öre eller i avrundat tal 18,740 kronor.

Därest här ifrågasatta nedskrivning av låneskulden medges, synes motsvarande kapitalbelopp böra tillföras statens avdikningslånefond genom bidrag från statens avdikningsanslag.

Statskontoret har med hänsyn till vad lantbruksstyrelsen i ärendet framhållit icke velat motsätta sig, att någon lindring bereddades sökandena i det trångmål, vari de med avseende å de beviljade lånens återbetalning befunne sig. Statskontoret har därför ansett sig icke böra göra erinran mot att i enlighet med lantbruksstyrelsens förslag riksdagens medgivande utverkades till beviljande från statens avdikningsanslag av ett statsbidrag av 18,740 kronor för nedskrivning av de andelar av till företaget beviljade avdikningslån, som belöpte å de av styrelsen angivna fastigheterna.

Av vad i det föregående anförts framgår, att sökandenas annuiteter å de till förevarande torrlägningsföretag beviljade statslånen uppgå till belopp, motsvarande omkring 16 kronor per hektar av sökandenas i företaget ingående mark. För sökandena, vilka samtliga, enligt vad den i ärendet verkställda utredningen giver vid handen, ha att dragas med en betydande

*Departements-
chefen.*

skuldbörda, ställer det sig givetvis ytterst svårt att gälda en annuitet av sådan storlek. Med hänsyn härtill finner jag billighetsskäl tala för att sökandena erhålla någon lindring i sin bekymmersamma ekonomiska belägenhet. Såsom lantbruksstyrelsen och statskontoret föreslagit torde ytterligare statsunderstöd böra beredas sökandena för verkställande av en avbetalning å deras skuld i anledning av de till torrlägningsföretaget beviljade lånen. I fråga om statsunderstödet storlek ansluter jag mig till lantbruksstyrelsens förslag. Jag tillstyrker alltså, att för ändamålet må från statens avdikningsanslag utgå ett belopp av 18,740 kronor. Härtill bör emellertid riksdagens medgivande inhämtas. Bidragsbeloppet torde böra av lantbruksstyrelsen ställas till statskontorets förfogande för att såsom avbetalning å ifrågavarande lån tillgodoföras avdikningslånefonden. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att fastställa bidragsbeloppets fördelning å här avsedda, sökandena tillhöriga fastigheter. Beloppet torde icke böra inräknas i det belopp, som Kungl. Maj:t enligt riksdagens medgivande äger för visst år bevilja jämlikt gällande bestämmelser för avdikningsanslagets användning.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att för avbetalning av vissa andelar i de lån till reglering av ån Ätran för torrläggning av vattenskadade marker inom Vartofta-Åsaka m. fl. socknar av Skaraborgs län samt Norra Åsarps m. fl. socknar av Älvsborgs län, som beviljats den 31 december 1924 från odlingslånefonden samt den 27 juni 1927 och den 6 april 1934 från statens avdikningslånefond, må från statens avdikningsanslag utgå ett belopp av 18,740 kronor.

Vad departementschefen ovan under punkterna 1:o—2:o hemställt, däri statsrådets övriga ledamöter instämma, bifaller Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten samt förordnar, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:
Richard Jobson.